

Özgün Araştırma/Research Article

Klinik ortamlarda akademik ebelik ölçeği (KOAEÖ) Türkçe uyarlaması: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması

The Turkish adaptation of the midwifery academics in clinical environment (midACE) tool: Validity and reliability study

Sibel İÇKE¹, Emine Serap ÇAĞAN², Rabia GENÇ³

¹Mardin Artuklu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, 47100, Mardin-Türkiye

²Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, 04100, Ağrı-Türkiye

³Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, 35040, İzmir-Türkiye

Atıf gösterme/Cite this article as: İçke S, Çağan ES, Genç R. Klinik ortamlarda akademik ebelik ölçeği (KOAEÖ) Türkçe uyarlaması: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *ADYÜ Sağlık Bilimleri Derg.* 2023;9(1):17-25. doi:10.30569.adiyamansaglik.1161939

Öz

Amaç: Klinik Ortamlarda Akademik Ebelik Ölçeği'nin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasını yapmak ve ölçeğin Türkçe formunu kullanıma sunmaktır.

Gereç ve yöntem: Metodolojik tipte bir araştırmadır. Araştırmada 163 ebelik öğrencisine ulaşılmış, veri toplama araçları olarak "Birey Tanıtım Formu" ve "Klinik Ortamlarda Akademik Ebelik Ölçeği" kullanılmıştır.

Bulgular: Doğrulayıcı Faktör Analizi sonucuna göre ölçeğin yapısal denklem modelinin $p=0.000$ düzeyinde anlamlı ve ölçeği oluşturan 10 maddenin iki faktörlü ölçek yapısıyla ilişkili olduğu saptanmıştır. Ölçeğin Kuder Richardson-20 katsayısı 0,886 bulunmuştur ve güvenilir olduğu belirlenmiştir. En düşük faktör yük değeri 0,363, en yüksek değeri 0,732 olarak saptanmıştır.

Sonuç: Ölçek ebelik öğrencilerinin, ebelerin akademik rolünün klinik öğrenme ve mesleki bilgi, beceri ve klinik yeterlilik gelişimine ilişkin algılarını ölçmede yüksek güvenilirlik ve geçerliliğe sahiptir.

Anahtar kelimeler: Akademik ebelik; Geçerlilik; Güvenilirlik; Klinik.

Abstract

Aim: To conduct the Turkish validity and reliability study of the Midwifery Academics in Clinical Environment Tool and to make Turkish version of the tool available.

Materials and Methods: It's a methodological type of research. In the research, 163 midwifery students were reached, and "Individual Identification Form" and "The Midwifery Academics In Clinical Environment Tool" were used as data collection tools.

Results: According to the results of the Confirmatory Factor Analysis, it was determined that the structural equation model of the tool was significant at the $p=0.000$ level and that the 10 items constituting the tool were related to the tool structure with two factors. The Kuder Richardson-20 coefficient of the tool was found to be 0.886 and it was determined to be reliable. The lowest factor load value of the tool was 0.363, the highest value was 0.732.

Conclusion: The tool has high reliability and validity in measuring midwifery students' perceptions of the academic role of midwives on clinical learning and the development of professional knowledge, skills and clinical competence.

Keywords: Academic midwifery; Validity; Reliability; Clinic.

Yazışma Adresi/Address for Correspondence: Sibel İÇKE, Mardin Artuklu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, 47100, Mardin-Türkiye, E-mail: sibelicke@artuklu.edu.tr

Geliş Tarihi/Received: 14.08.2022 **Kabul Tarihi/Accepted:** 15.01.2023

Yayın Tarihi/Published online: 23.04.2023

Bu eser, Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.
Telif Hakkı © 2023 Adıyaman Üniversitesi Rektörlüğü

Bu makale araştırma ve yayın etiğine uygun hazırlanmıştır.

iThenticate®
for Authors & Researchers
intihal incelemesinden geçirilmiştir.

Giriş

Ebelik eğitiminin en önemli amacı kadın, bebek ve çocuk sağlığının korunması ve geliştirilmesine yönelik bilgi ve beceri kazandırmak ve mesleğine yönelik yeterli donanımına sahip ebeler yetiştirmektir.^{1,2} Anne ve yenidoğan sağlığını iyileştirmek, evrensel sağlık sigortası ile tanışmanın ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin anahtarıdır.³ Anne ve yenidoğan ölümlerini ve ölü doğumları 2035 yılına kadar azaltmak, aynı zamanda 4,3 milyon hayat kurtarmak için ebelerin yüksek kaliteli ve belirli standartlarda eğitim almasının çok önemli olduğu tespit edilmiştir.³ Bu, disiplinlerarası ekiplerde kanıta dayalı yaklaşım ve elverişli bir ortamda ebelere bir ebe ile çalışma fırsatı verildiğinde geçerli olabilmektedir.^{3,4} Ebelik öğrencilerinin kendi sorumlulukları dahilinde uygulama yapabilen yetkin ebeler olmaları için eğitilmesi, öğrencilerin ihtiyaç duydukları becerileri kazanabilecekleri kaliteli ebelik uygulamalarına dayanmaktadır.⁵ Bu nedenle ebelik öğrencileri eğitimlerinin çoğunu uygulama alanlarında tamamlamaktadırlar. Yüksek kaliteli, destekleyici uygulamalı öğrenme deneyimleri öğrenci ebelerin birer yetkin uygulayıcı olarak gelişmelerini sağlamak için çok önemlidir.⁶ Klinik öğrenme ortamları, ebelik bilgisi, becerisi, kimliği, yeteneği ve ebe olarak güvenin gelişimi için kritiktir.⁷ Bu noktada akademisyenler ve klinisyenler arasındaki etkili, iş birliğine dayalı çalışma ilişkileri, öğrencilerin uygulamada öğrenmesini optimize etmek için çok önemlidir. Ebelik lisans eğitiminde üniversite ve sağlık kuruluşları arasındaki ortaklıkları beslemeye yönelik bir strateji ise ebe akademisyenlerin klinik ortamda bulunmalarıdır.⁸ Ebe akademisyenlerin klinik ortamlarda bulunmaları, öğrencilerin klinik öğrenmeleri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir.⁹ Klinik ortamda bulunan akademisyenler, kaliteli klinik öğrenmeden, öğrenci değerlendirmesine katılımdan ve öğrenmeyi desteklemek için öğrencilerle birlikte çalışmaktan sorumludur.⁹ Yapılan çalışmalarda, ebelik öğrencileri ebe akademisyenlerin klinik ortamda güçlü bir işbirliğine dayalı mevcudiyet yoluyla mesleki bilgilerine, becerilerine ve klinik

yeteneklerine daha fazla katkıda bulunabileceğini belirtmişlerdir.⁹ Koçak ve ark.¹⁰ ülkemizde lisans eğitimine devam eden öğrenci sayısının 6045 olmasına rağmen ebelik bölümü akademisyen sayısının ise sadece 62 olduğunu ve öğretim elemanlarının 13'ünün (%19,1) öğretim üyesi, 29'unun (%42,6) öğretim elemanı olduğunu belirtmiştir. Koçak ve ark.¹⁰ çalışmasına göre ülkemizde ebelik öğrenci sayısına göre ebe akademisyen sayısının oldukça az olduğu görülmektedir. Bu konuda Griffiths ve ark.⁹ 2020 yılında "Ebelik Öğrencilerinin Klinik Öğrenme Deneyimleri Algı Ölçeği"ni geliştirmişlerdir. Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması 2022 yılında Ayyıldız ve Akyüz tarafından yapılmıştır. Ölçek, Klinik Öğrenme Ortamı Ölçeği ve Ebe Öğretim Elemanı Etkisi Ölçeği olmak üzere iki ölçeğin birleşiminden meydana gelmektedir.¹¹ Ayyıldız ve Akyüz'ün (2022) geçerlik ve güvenilirlik çalışması yaptıkları ölçeğin "Ebe Öğretim Elemanı Etkisi" bölümü dışında ebelik öğrencilerine, klinikte ebe akademisyenlerin katkılarına yönelik herhangi bir ölçüm aracı ya da bir çalışma ve ölçeğin başka bir dilde geçerlilik ve güvenilirlik çalışması bulunmamaktadır.

Bu çalışma ile ebelik öğrencilerinin ebelerin akademik rolünün klinik öğrenme ve mesleki bilgi, beceri ve klinik yeterlilik gelişimine ilişkin algılarını ölçen ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasını yapmak ve ölçeğin Türkçe formunu kullanıma sunmak amaçlanmaktadır.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın tipi

Araştırma metodolojik tipte bir araştırmadır.

Araştırmanın evreni ve örnekleme

Araştırmanın evrenini Mardin Artuklu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü'nde öğrenim gören, dahil edilme kriterlerine uyan ve klinik uygulamaya çıkan 2., 3., 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır (N:327). Araştırmanın örneklemini ise dahil edilme ve dışlama kriterlerine uyan ve araştırmaya katılmayı kabul eden öğrenciler oluşturmuştur (n:163).

Dahil edilme kriterleri: Mardin Artuklu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü 2., 3. ve 4. sınıfta okuma, klinik uygulama derslerini alma ve klinik uygulamaya çıkma, araştırmaya katılmaya gönüllü olma ve formları eksiksiz bir şekilde doldurma.

Dışlanma Kriterleri: Mardin Artuklu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü 1. sınıfta okuma, Mardin Artuklu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü dışında farklı bir ebeklik bölümünde okuma, klinik uygulama derslerini almama, araştırmaya katılmaya gönüllü olmama.

Veri toplama yöntemi

Veriler, çevrimiçi anket yöntemi kullanılarak basit rastgele örnekleme yöntemi ile toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan form, Google forms olarak öğrencilere doldurtulmuştur. Ölçek uyarlama çalışmalarında ölçek madde sayısının 5-10 katı örneklem büyüklüğü önerilmektedir.¹² Ölçeğin 10 maddeden oluşması nedeniyle örneklem büyüklüğü minimum 100 kişi olarak belirlenmiştir. Veri toplama sırasında 163 öğrenci online anket formunu doldurmuştur. Bu nedenle araştırmaya katılan ve formu eksiksiz dolduran tüm öğrenciler araştırmaya dahil edilmiştir.

Veri toplama araçları

Veri toplama araçları olarak “Birey Tanıtım Formu” ve “Klinik Ortamlarda Akademik Ebeklik Ölçeği” kullanılmıştır.

Birey Tanıtım Formu öğrencilerin sosyo-demografik bilgilerini değerlendirmek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir ve sosyo-demografik özelliklere ve ebeklik eğitimi uygulamalarına (yaz stajı yapma durumu, mesleği isteyerek tercih etme durumu, uygulamalar hakkındaki düşünceleri) yönelik 14 sorudan oluşmaktadır.

Klinik Ortamlarda Akademik Ebeklik Ölçeği Griffiths ve ark.¹³ tarafından ebeklik öğrencilerine yönelik akademik ebelerin rolünün klinik öğrenme ve mesleki bilgi, beceri ve klinik yeterliliğin geliştirilmesi konusundaki algılarını ölçmek amacıyla 2021 yılında geliştirilmiştir. Griffiths ve ark.¹³ ölçeğin geliştirilmesi aşamasında; birinci

aşamada, taslak ölçek için maddeleri, ebeklik 2. ve 3. sınıf lisans öğrencilerinin beklentilerini keşfetmek için Başarının Beş Duyusu (yetenek, amaç, beceriklilik, bağlantılılık ve kimlik) çerçevesini kullanan bir çalışmanın parçası olarak toplanan verilerden geliştirmişlerdir. Daha sonra ikinci aşamada ölçeğin açıklık, iç tutarlılık ve içerik geçerliliğinin değerlendirilmesini gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir.¹³ Ölçek ebeklik öğrencilerine uygulanmaktadır. Ölçeğin orijinal versiyonu 10 madde ve tek alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek ikili likert tipi bir ölçektir. Griffiths ve ark.¹³ çalışmasında ölçeğin orijinal versiyonunun cronbach alfa değeri 0,94 olarak saptanmıştır. Ölçeğin değerlendirmesi öğrenciler tarafından katılıyorum/katılmıyorum şeklinde yapılmaktadır. Ölçek değerlendirmesi öğrencilerin cevapları doğrultusunda sayı ve yüzde belirtilerek yapılmaktadır. Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması için yazarlardan yazılı onay alınmıştır.

Dil Geçerliliği: “Klinik Ortamlarda Akademik Ebeklik Ölçeği”nin dil geçerliliğini değerlendirmek için çeviri-geri çeviri tekniği kullanılmıştır. Ölçeğin ilk olarak ebeklik alanında uzman 5 kişi tarafından İngilizce’den Türkçe’ye çevirisi yapılmıştır. Uzmanların çeviri sürecinin ardından araştırmacılar tarafından ölçek maddeleri için en uygun ifadeler belirlenmiştir ve elde edilen verilerle tek bir Türkçe form oluşturulmuştur. Ardından oluşturulan bu form İngilizce dil uzmanı tarafından İngilizce diline geri çevirisi yapılmıştır. Elde edilen geri çeviri formu ile ölçeğin orijinal formunun maddeleri kıyaslanmış ve her iki formun uyum sağladığı görülmüştür. Ölçeğin çeviri sonrası oluşturulan formu Türk Dili ve İngiliz Dili uzmanının görüşüne sunulmuştur.

Kapsam Geçerliliği: Ölçeğin kapsam geçerlilik indeksinin hesaplanmasında Davis tekniği kullanılmıştır. Ölçek yüksek lisans/doktorası ebeklik alanında olan ve ebeklik alanında uzman olan 10 ebeklik akademisyenine gönderilmiştir. Davis tekniğine göre uzmanlar görüşlerini dörtlü derecelendirmektedir [(a) “Uygun”, (b) “Madde hafifçe gözden geçirilmeli”, (c) “Madde ciddi olarak gözden geçirilmeli” ve

(d) “Madde uygun değil”].¹² Değerlendirme sonucunda a ve b seçeneğini belirten uzman sayısı toplam uzman sayısına bölünerek ölçek maddelerine yönelik kapsam geçerlilik indeksi elde edilir.¹⁴ Elde edilen değer istatistiksel olarak 0,75 ve üzerinde, tüm maddelerin KGİ değerlerinin toplam madde sayısına bölünmesiyle elde edilen Kapsam Geçerlilik Oranı (KGO) değeri 0,80’in üzerinde olmalıdır.¹⁴ Bu çalışmada 10 uzmandan elde edilen görüşler doğrultusunda KGO için değer 1,00 olarak hesaplanmıştır. KGİ için hesaplanan değer 1,00 olarak elde edilmiştir.

Ölçeğin uzman değerlendirmelerinin ardından dil ifade uygunluğu, yazım ve imla hatası, ölçek maddelerinin anlaşılabilirliği açısından yapılması gereken başka düzeltmeler olup olmadığını değerlendirmek amacıyla pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama toplam 20 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerden ölçek maddelerine düzeltme ve öneri gelmediğinden ölçeğin taslak formuna son hali verilmiş ve asıl örneklem grubuna ölçek uygulanmıştır. Pilot uygulamadan elde edilen veriler analizlere dahil edilmemiştir.

Verilerin analizi

Araştırma verileri, IBM SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 23.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemler olan sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma uygulanmıştır. Ölçeğin uzman görüşlerinin değerlendirilmesinde kapsam geçerlilik indeksi (KGİ), ölçeğin ve alt boyutlarının iç tutarlılığı Kuder Richardson-20 (KR-20) katsayısı ile hesaplanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliği için açıklayıcı faktör analizi (AFA), ölçeğin yapısının doğrulanabilirliğini değerlendirmek için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmıştır. Verilerin faktör analizini yapmak için uygunluğunun belirlenmesinde Bartlett testi, örneklemin yeterli olup olmadığını değerlendirmek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi; Faktör yapısının belirlenmesinde ise temel bileşenler analizi kullanılmıştır.

Araştırmanın etik boyutu

Araştırma için Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu’ndan onay alınmıştır (22.06.2021 tarih ve E.12094 sayılı yazı). Araştırma süreci Helsinki Bildirgesi’ne uygun olarak yürütülmüştür. Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması için Marnie Griffiths ve arkadaşlarından yazılı onay alınmıştır. Ayrıca çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilere bilgilendirilmiş onam formu ‘okudum ve araştırmaya katılmayı kabul ediyorum’ şeklinde onaylamalarının ardından anket formu uygulanmıştır.

Bulgular

Araştırmaya katılan katılımcıların (n=163) yaş ortalaması 21,28±1,53 (min:18, max:29) olarak saptanmıştır ve %60’ı 18-21 yaş aralığındadır. Araştırmaya katılan bireylerin demografik özellikleri Tablo 1’de görülmektedir.

Ölçek çalışmalarında örneklem büyüklüğü, ilişkilerin güvenilir bir şekilde değerlendirilebileceği büyüklükte olmalıdır.¹⁵ Verilerin faktör analizine uygun olup olmadığını değerlendirmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi ve Bartlett küresellik testi uygulanmıştır (Tablo 2). Yapılan analiz sonucunda KMO değeri 0,862 olarak belirlenmiştir. KMO değerinin 0,50’nin altında olması örneklem büyüklüğünün geçerlilik analizi için yeterli olmadığını gösterir. KMO değerinin 0,8-0,9 arasında olması “çok iyi”, 0,9-1,0 arasında olması “mükemmel” olarak değerlendirilmektedir.¹² KMO değerine göre örneklem büyüklüğünün “çok iyi” olduğu saptanmıştır. Bartlett küresellik testi ile elde edilen değer sonucunda ölçeğin değerinin kabul edilebilir olduğu görülmüştür ($\chi^2=754,096$; $p=0.000$).

Araştırmanın yapı geçerliliğini incelemek amacıyla yapılan açıklayıcı faktör analizinde, faktörleştirme yöntemi olarak temel bileşenler analizi ve döndürme yöntemlerinden Varimax uygulanmıştır. Açıklayıcı faktör analizinde, faktör yük değerleri için kabul düzeyi 0,40 alınarak belirlenmiştir.¹⁷ Buna göre 10 maddeden oluşan ölçeğin en düşük faktör yük değeri 0,524 en yüksek değeri ise 0,837’dir. Ölçeğin orijinal versiyonu tek alt boyuttan

oluşmaktadır. Araştırmada varimax döndürmesi sonuçlarında maddelere göre toplam iki faktörlü yapının uygun olduğu görülmüştür. Varimax döndürmesi sonucunda ölçeğin iki alt boyutta saptanması sonucunda ölçeğin yazarından da onay alınarak ve ölçek maddeleri değerlendirilerek; birinci alt boyuta

“öğrenciye destek”, ikinci alt boyuta ise “öğrenci gelişimi” başlıkları verilmiştir. Bu faktörler toplam varyansın %59,811’ini açıklamaktadır (Tablo 3). Çok faktörlü desenlerde, açıklanan varyansın %40 ile %60 arasında olması yeterli olarak kabul edilir.^{17,18}

Tablo 1. Katılımcıların tanımlayıcı özellikleri.

Değişkenler	Sayı	Yüzde
Yaş Grubu		
18-21	99	60,7
22-25	60	36,8
26-29	4	2,5
Sınıf		
İkinci Sınıf	50	30,6
Üçüncü Sınıf	57	35,0
Dördüncü Sınıf	56	34,4
Çalışma Durumu		
Evet	2	1,2
Hayır	161	98,8
Mezun Olunan Lise		
Düz Lise	16	9,8
Sağlık Meslek Lisesi	35	21,5
Anadolu/Fen Lisesi	101	62,0
Diğer	11	6,7
Mesleği İsteyerek Tercih Etme Durumu		
Evet	105	64,4
Hayır	58	35,6
Yaz Stajı Yapma Durumu		
Evet	120	73,6
Hayır	43	26,4
Ders Uygulamaları Hakkındaki Düşünceleri		
Yeterli	83	50,9
Yeterli Değil	80	49,1
Uygulamada Öğretim Üye Yeterliği Konusundaki Düşünceleri		
Yeterli	131	80,4
Yeterli Değil	32	19,6
Toplam	163	100

Sayı-yüzde dağılımı

Tablo 2. Kaiser- Meyer-Olkin ve Barlett’s testi sonuçları

*KMO Değeri	0,862
**Barlett’s Testi	$X^2 = 754,096$ df = 45 $p=0,000$

*Kaiser- Meyer-Olkin

**Barlett’s Testi

Ölçeğin yapı geçerliliği için yapılan doğrulayıcı faktör analizine (DFA) göre ölçeğin yapısal denklem modelinin $p=0.000$ düzeyinde anlamlı olduğu, ölçeği oluşturan 10 maddenin, iki faktörlü ölçek yapısıyla ilişkili olduğu saptanmıştır. Modelde iyileştirme yapılmıştır. MI değerleri yüksek olan hatalar arasında kovaryans oluşturulmuştur. Buna göre Ki-kare iyilik uyumu=21,630, CFI=0,972, RMSEA= 0,062, NFI=0,933,

NNFI= 0,961 ve GFI = 0,942 olarak saptanmıştır (Tablo 4). Ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi sonuçları Şekil 1’de gösterilmiştir.

Ölçeğin güvenilirlik değerlendirmesi Kuder-Rishardson 20 (KR-20) yöntemi ile yapılmıştır. KR-20 katsayısı az sayıda maddeden oluşan ölçeklerde uygulandığında KR-20 değerinin 0.50’nin üzerinde olması güvenilir kabul edilmektedir.¹² Araştırmada KR-20 katsayısı ölçek geneli için 0,886 hesaplanmıştır. Ölçeğin birinci alt boyutunun KR-20 katsayısı 0,812, ikinci alt boyutunun KR-20 katsayısı ise 0,837 olarak hesaplanmıştır. Bu değer “Klinik Ortamlarda Akademik Ebelik Ölçeği”nin yüksek derecede güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin madde analizlerine ilişkin bulgular Tablo 5'te yer almaktadır. Ölçeğin güvenilirliğindeki düzeltilmiş madde toplam

korelasyonu değerlerinin 0.50'nin üzerinde ve yeterli düzeyde olduğu tespit edilmiştir.¹²

Tablo 3. Ölçeğe ait açıklayıcı faktör analizi sonuçları

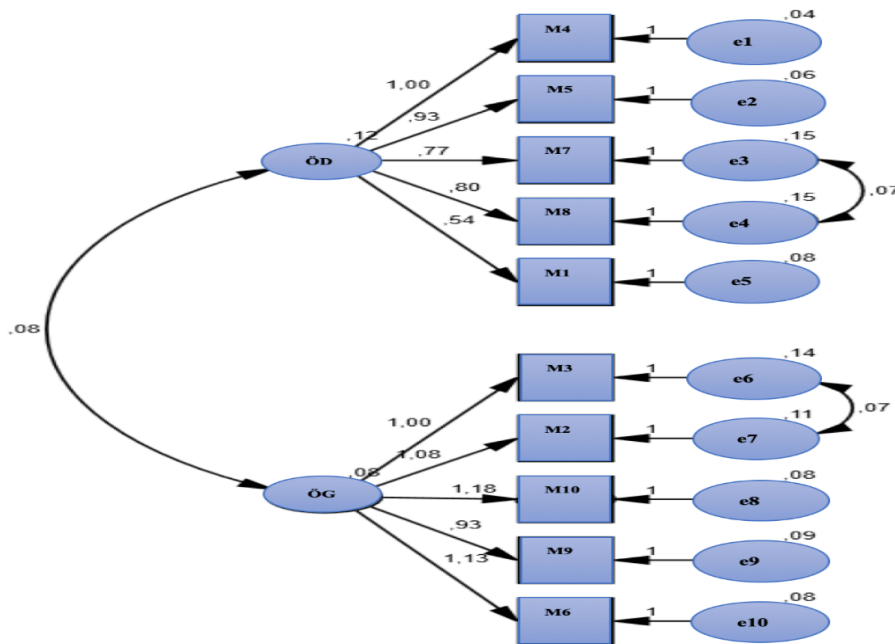
Boyutlar ve ölçek maddeleri	Döndürülmüş faktör yükleri	Açıklanan varyans	Özdeğer
F1: Öğrenciye destek alt boyutu		49,686	4,969
M1 Klinik ortamlarda ebelik teori ve uygulamasının birleşimini destekledi	,524		
M4 Bireysel öğrenme ihtiyaçlarımı karşılamamda beni destekledi.	,814		
M5 Uygulamalar üzerine eleştirel düşünme fırsatı sundu.	,807		
M7 Gelişimim hakkında net geri bildirim verdi.	,689		
M8 Gelişimim hakkında zamanında geri bildirim verdi.	,673		
F2: Öğrenci gelişimi alt boyutu		10,125	1,012
M2 Etkili klinik öğrenme sağlamak için ebelik akademisyenleri ile ortaklaşa çalıştı.	,800		
M3 Gelişimimi değerlendirmek için ebelik akademisyenleri ile ortak çalıştı	,837		
M6 Beklentilerini net bir şekilde belirtti.	,571		
M9 Klinik ortamda güçlü bir duruşa/görünürlüğe sahipti	,645		
M10 Kendini mümkün olduğunca ulaşılabilir kıldı.	,672		
Toplam açıklanan varyans=59,811			

Temel bileşenler testi

*Ölçeğin orjinal versiyonu tek alt boyuttan oluşmaktadır. Çalışmamız sonucunda varimax döndürmesi sonuçlarında maddelere göre toplam iki faktörlü yapının uygun olduğu görülmüştür.

Tablo 4. Doğrulayıcı faktör analizi model uyum indeksleri

İndeks	Mükemmel Uyum Ölçütü	İyi Uyum Ölçütü	Model Uyum
χ^2/SD	0-3	3-5	1,630
RMSEA	$0.0 \leq RMSEA \leq 0.05$	$0.06 \leq RMSEA \leq 1.0$	0.062
CFI	$0.95 \leq CFI$	$0.85 \leq CFI$	0.972
NFI	$0.95 \leq NFI$	$0.80 \leq NFI$	0.933
NNFI(TLI)	$0.90 \leq TLI$	$0.80 \leq TLI$	0.961
GFI	$0.90 \leq GFI$	$0.80 \leq GFI$	0.942
AGFI	$0.90 \leq AGFI$	$0.80 \leq AGFI$	0.900

Şekil 1. Klinik ortamlarda akademik ebelik ölçeğinin birinci düzey çok faktörlü doğrulayıcı faktör analizine ilişkin model (M: Madde, ÖD: Öğrenciye destek, ÖG: Öğrenci gelişimi)

Tablo 5. Ölçeği oluşturan maddelerin güvenilirliğine etkileri

Ölçek maddeleri	Madde ortalaması	Madde silindiğinde ölçek ortalaması	Madde silindiğinde ölçek varyansı	Madde toplam puan korelasyonu	Madde silindiğinde Cronbach's Alpha değeri
F1:					
M1	1,13±0,34	11,44	8,175	,492	0,883
M4	1,20±0,40	11,38	7,558	,693	0,870
M5	1,22±0,41	11,36	7,677	,610	0,875
M7	1,33±0,47	11,24	7,446	,613	0,875
M8	1,36±0,48	11,21	7,404	,615	0,875
KR-20 katsayısı:			0,812		
F2:					
M2	1,29±0,45	11,28	7,367	,677	0,870
M3	1,33±0,47	11,24	7,495	,592	0,877
M6	1,24±0,43	11,33	7,497	,666	0,871
M9	1,19±0,39	11,39	7,796	,594	0,877
M10	1,25±0,43	11,33	7,519	,649	0,873
KR-20 katsayısı:			0,837		
Ölçeğin toplam KR-20 katsayısı:			0,886		

Madde toplam puan ve KR-20 Katsayısı Analiz

Tartışma

Ebelik öğrencilerinin klinik uygulama deneyimlerine ilişkin algıları, kendilerine kaliteli klinik öğrenim ve mükemmel profesyonel rol geliştirme fırsatları sağlandığından emin olmak açısından önemlidir.¹³ Akademisyenler, klinisyenler ve öğrenciler arasındaki mükemmel işbirliğine dayalı çalışma ilişkileri, pratikte öğrenci öğrenimini optimize etmek için çok önemlidir.¹³ Bu çalışma ile Griffiths ve ark.¹³ tarafından ebelik öğrencilerinin ebelerin akademik rolünün klinik öğrenme ve mesleki bilgi, beceri ve klinik yeterlilik gelişimine ilişkin algılarını ölçmek amacıyla geliştirilen Klinik Ortamlarda Akademik Ebelik Ölçeği'nin Türkçe geçerliliği ve güvenilirliği değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda ölçeğin faktör yapısının iyi olduğu ve iç tutarlılık katsayısının yeterli olduğu saptanmıştır. Ölçeğin orijinal versiyonu tek alt boyuttan ve 10 maddeden oluşmaktadır.¹³ Çalışmamızda ölçek iki alt boyut olarak belirlenmiştir.

Ölçeğin kapsam geçerliliği analizinde ölçek maddelerin KGO değeri 1,00 olarak, KGİ değeri ise 1,00 olarak saptanmıştır. Ayyıldız ve Demirelöz Ebe Öğretim Elemanı Etkisi Ölçek maddelerinin kapsam geçerliği için elde edilen KGİ değerinin 0,80 ile 1,00 arasında olduğunu ve ölçek genelinde KGİ'i değerinin 0,98 olduğunu belirtmiştir.¹¹

Çalışmada örneklem büyüklüğünün faktör analizine yeterliliğini değerlendirmek amacıyla yapılan KMO değeri ve Barlett küresellik testi sonucuna göre örneklem büyüklüğünün faktör analizine uygun büyüklükte olduğu saptanmıştır. Griffiths ve ark.¹³ ise değerinin 0,6 üzerinde olduğunu ve Bartlett küresellik testinin anlamlı olduğunu belirtmiştir. Griffiths ve ark.,⁹ Ebe Öğretim Elemanı Etkisi Ölçek KMO değeri 0,6'nın üzerinde olduğunu Bartlett küresellik testinin anlamlı olduğunu belirtmiştir. Ayyıldız ve Demirelöz de (2022) ölçeğin Türkçe geçerlilik çalışmasında KMO değerinin 0,890 olduğunu ve Bartlett küresellik testinin anlamlı olduğunu belirtmiştir.¹¹

Ölçeğin açıklayıcı faktör analizi sonuçlarına göre, 10 maddeden oluşan ölçeğin en düşük faktör yük değeri 0,524 en yüksek değeri ise 0,837 olarak saptanmıştır. Ölçeğin orijinal versiyonu tek alt boyuttan oluşmaktadır. Varimax döndürmesi sonuçlarında maddelere göre toplam iki faktörlü yapının uygun olduğu görülmüştür. Buna göre 1,4,5,7,8. maddelerin birinci alt boyutta, 2,3,6,9,10. maddelerin ikinci alt boyutta yer aldığı saptanmıştır. Ölçeğin yazarından da onay alınarak ve ölçek maddeleri değerlendirilerek; birinci alt boyuta "öğrenciye destek", ikinci alt boyuta ise "öğrenci gelişimi" başlıkları verilmiştir. Faktör yüklerinin açıkladığı minimum toplam varyans %40 kabul edilmektedir.¹⁸ Çalışmada faktörler toplam varyansın %59,811'ini

açıklamaktadır. Griffiths ve ark.¹³, ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla temel bileşenler analizi ve döndürme yöntemlerinden oblimini kullanmışlardır ve ölçeğin yalnızca bir bileşenin 1'in üzerinde özdeğere sahip olduğunu, 10 madde ve tek alt boyuttan oluştuğunu, varyansın %69,6'sını açıkladığını belirtmişlerdir.¹³ Griffiths ve ark.¹³, Ebe Öğretim Elemanı Etkisi Ölçek maddelerinin toplam açıklanan varyans %69.9 olduğunu, Ayyıldız ve Demirelöz de (2022) ölçeğin Türkçe geçerlilik çalışmasında toplam varyansın %72.198'ini açıkladığını belirtmişlerdir.¹¹

Çalışmanı DFA sonuçlarına göre yapısal denklem modelinin $p=0.000$ düzeyinde anlamlı olduğu, ölçeği oluşturan 10 maddenin, iki faktörlü ölçek yapısıyla ilişkili olduğu saptanmıştır. Ölçeğin Ki-kare iyilik uyumu=21,630, CFI=0,972, RMSEA= 0,062, NFI=0,933, NNFI= 0,961 ve GFI = 0,942 olarak saptanmıştır. Ayyıldız ve Demirelöz (2022) çalışmalarında Ebe öğretim elemanı etkisi ölçeğinin modifikasyon sonrası model uyumu incelendiğinde DFA χ^2/df değerinin 1,432 olduğunu ve mükemmel uyum ölçütüne karşılık geldiğini, GFI değerinin 0,928 olduğunu ve mükemmel uyum gösterdiğini belirtmiştir.¹¹

Çalışmada ölçeğin KR-20 katsayısı 0,886 olarak saptanmıştır. Varimax döndürmesi sonucunda ortaya çıkan alt boyutlardan birinci alt boyutun KR-20 katsayısı 0,812, ikinci alt boyutun KR-20 katsayısı ise 0,837 olarak saptanmıştır. Griffiths ve ark.¹³ ölçeğin Cronbach alfa değerini 0,94 olarak belirtmişlerdir. Griffiths ve ark.⁹ geliştirilen Ebe Öğretim Elemanı Etkisi Ölçeğinin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısının 0,85'in üzerinde olduğunu, Ayyıldız ve Demirelöz ise ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasında Cronbach alfa değerinin 0,927 olduğunu belirtmiştir.¹¹

Çalışmada ölçeğin madde toplam puan korelasyon katsayılarının 0,492 ile 0,693 arasında olduğu saptanmıştır. Griffiths ve ark.¹³ ise madde toplam puan korelasyon katsayılarının 0,73'ün üzerinde olduğunu ve korelasyonun yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Ayyıldız ve Demirelöz çalışmalarında Ebe Öğretim Elemanı Etkisi

Ölçeğinin korelasyon katsayılarının 0,582-0,849 aralığında değiştiğini ve istatistiksel olarak anlamlı olduğunu belirtmiştir.¹¹

Sonuç

Çalışma sonucunda Klinik Ortamlarda Akademik Ebelik Ölçeği'nin (midACE) ebelik öğrencilerinin ebelerin akademik rolünün klinik öğrenme ve mesleki bilgi, beceri ve klinik yeterlilik gelişimine ilişkin algılarını ölçmede kullanılabilirlik güvenilirliği yüksek bir ölçüm aracı olduğu saptanmıştır. Ölçeğin dil geçerliliği çalışmasında dilimize ve kültürümüze uygun olduğu görülmüştür. Ölçeğin üniversite ve sağlık kuruluşları arasında başarılı iş ortaklığı sağlamak ve öğrencilerden alınan geri bildirim ile iyileştirme alanlarının belirlenmesi için etkili bir fırsat sunacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırma için Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'ndan onay alınmıştır (22.06.2021 tarih ve E.12094 sayılı yazı). Araştırma süreci Helsinki Bildirgesi'ne uygun olarak yürütülmüştür. Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması için Marnie Griffiths ve arkadaşlarından yazılı onay alınmıştır.

Bilgilendirilmiş Onam

Çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilerden bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Sİ, RG; Tasarım ve Dizayn: Sİ, ESÇ, RG; Denetleme/Danışmanlık: Sİ, ESÇ, RG; Kaynaklar: Sİ, ESÇ; Veri toplama: Sİ; Analiz ve Yorum: ESÇ; Literatür taraması: Sİ, ESÇ, RG; Yazan: Sİ, ESÇ, RG

Teşekkür

Araştırmaya destek veren tüm öğrencilere teşekkür ediyoruz.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarların herhangi bir çıkarı dayalı ilişkisi yoktur.

Araştırma Desteği

Çalışmayı maddi olarak destekleyen kişi/kuruluş yoktur.

Beyanlar

Bu yazı daha önce herhangi bir yerde sunulmamıştır.

Hakem Değerlendirmesi

Dış bağımsız

Kaynaklar

1. International Confederation of Midwives. International Definition of the Midwife. 2017'de basıldı. 15 Temmuz 2022'de erişildi. https://www.internationalmidwives.org/assets/files/definitions-files/2018/06/eng-definition_of_the_midwife-2017.pdf
2. Dereli Yılmaz S, Erkal Aksoy Y. Ebelik eğitiminin dünyadaki durumu. *Ebelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2019;1(1):26-31.
3. Bogren M, Alesö A, Teklemariam M, Sjöblom H, Hammarbäck L, Erlandsson K. Facilitators of and barriers to providing high-quality midwifery education in South-East Asia—An integrative review. *Women and Birth*. 2022;35(3):e199-e210. doi:10.1016/j.wombi.2021.06.006
4. Nove A, Pairman S, Bohle LF, et al. The development of a global Midwifery Education Accreditation Programme. 2018'de çevrimiçi basıldı. doi:10.1080/16549716.2018.1489604
5. Gilkison A, Pairman S, McAra-Couper J, Kensington M, James L. Midwifery education in New Zealand: Education, practice and autonomy. *Midwifery*. 2016;33:31-33. doi:10.1016/j.midw.2015.12.001
6. Maxwell E, Black S, Baillie L. The role of the practice educator in supporting nursing and midwifery students' clinical practice learning: An appreciative inquiry. *J Nurs Educ Pract*. 2014;5(1). doi:10.5430/jnep.v5n1p35
7. Flott EA, Linden L. The clinical learning environment in nursing education: A concept analysis. *J Adv Nurs*. 2016;72(3):501-513. doi:10.1111/jan.12861
8. Mehigan Sinead, Pisaneschi Laura, McDermott Justin. Academic practice partnerships. İçinde: Morley DA, Wilson K, Holbery N, editörler. *Facilitating Learning in Practice: A Research-Based Approach to Challenges and Solutions*. 1st ed. Routledge; 2019:44-55.
9. Griffiths M, Fenwick J, Gamble J, Creedy DK. Midwifery student evaluation of practice: The MidSTEP tool — Perceptions of clinical learning experiences. *Women and Birth*. 2020;33(5):440-447. doi:10.1016/j.wombi.2019.09.010
10. Çakır Koçak Y, Öztürk Can H, Yücel U, Demirelöz Akyüz M, Çeber Turfan E. Türkiye'de ebelik bölümlerinin akademik ve fiziki profili. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*. 11 Haziran 2017'de basıldı. doi:10.17681/hsp-dergisi.293047
11. Güneş Ayyıldız M. Ebelik Öğrencilerinin Klinik Öğrenme Deneyimleri Algı Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması [Yüksek lisans tezi]. İzmir: Ege Üniversitesi; 2022.
12. Esin MN. Veri toplama yöntem ve araçları & veri toplama araçlarının güvenilirlik ve geçerliği. İçinde: Erdoğan S, Nahçıvan N, Esin MN, editörler. *Hemşirelikte Araştırma: Süreç, Uygulama ve Kritik*. 1. baskı. Nobel Tıp Kitabevleri; 2014:193-232.
13. Griffiths M, Creedy DK, Carter AG. Validation of the MidACE tool – Students' perceptions of the Midwifery Academic role in clinical environments. *Women and Birth*. 2021;34(1):e14-e22. doi:10.1016/j.wombi.2020.05.007
14. Yurdugül H, Üniversitesi H, Fakültesi E. Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Kapsam Geçerliği için Kapsam Geçerlik İndekslerinin Kullanılması. *XIV Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi*. 2005'te çevrimiçi basıldı.
15. Karakoç F, Dönmez L. Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Temel İlkeler. *Tıp Eğitimi Dünyası*. 2014;(40):39-49.
16. Terzi Y. Anket, güvenilirlik-geçerlilik analizi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi İstatistik Bölümü. 2019'da

- basıldı. 16 Kasım 2022'de erişildi. personel.omu.edu.tr/docs/ders_dokumanlari/1030_32625_1500.pdf
17. Büyüköztürk Ş. *Data Analysis Handbook for Social Sciences*. 23rd ed. (Büyüköztürk Ş, ed.). Pegem Akademi; 2017.
 18. Tavşancıl E. *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. 6th ed. (Tavşancıl E, ed.). Nobel Akademik Yayıncılık; 2019.